

Täysistunto

Maanantai 14.12.2015 klo 12.01—0.39

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2015 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 13/2015 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

22.37 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Suomessa on tämän syksyn ja talven aikana keskusteltu paljon Suomen korkeakoulujärjestelmästä, suomalaisen tieteen tasosta ja suomalaisen tutkimuksen tilasta. Sivistysvaliokunnalla on useampaan otteeseen ja aika monenkin lakiesityksen yhteydessä ollut mahdollisuuksia käydä keskustelua korkeakoulujen edustajien kanssa tästä aiheesta sekä siitä, minkälaisia kehittämistarpeita kentällä nähdään, että on olemassa. Erityisesti kolme asiaa on noussut näissä keskusteluissa esille, joihin itse olen kiinnittänyt huomiota:

Ensimmäinen on monen kentällä toimivan esittämä tarve pitkäaikaiselle ja pitkäjänteiselle koulutuspoliittiselle visiolle ja strategialle, jonka laadintaan kenttätasolla olisi mahdollista osallistua. Tämän hallituksen lakiesityksen myötä hallitus on kuitenkin luopumassa koulutuksen kehittämissuunnitelmista. Pitää paikkansa, että korkeakoulut ovat esittäneet tätä nykykäytäntöä eli näitä nykyisiä koulutuksen kehittämissuunnitelmia kohtaan kritiikkiä siitä, että ne ovat olleet liian yksityiskohtaisia. Samalla moni korkeakoulu on näissä asiantuntijalausunnoissaan toivonut nimenomaan pitkäjänteisempää suunnittelua ja tämöistä pitkäjänteisempää koulutuspoliittista strategiaa Suomeen. Sen sijaan, että hallitus olisi pohtinut keinoja kehittää nykyisiä koulutuspoliittisia kehittämissuunnitelmia, on hallitus nyt siis sen sijaan lopettamassa tätä käytäntöä kokonaan ja tarjoaa tilalle ohjausvälineeksi hallitusohjelmaa. Tämä tarkoittaa vasemmistoliiton näkemyksen mukaan, että koulutuspoliittinen suunnittelu ja myöskin koulutuspolitiikan ohjaus tullaan jatkossa tekemään vielä lyhytjänteisemmällä tavalla. Tätä me emme pidä toivottavana kehityssuuntana.

Toinen esille noussut seikka näissä keskusteluissa on ollut tarve riittävälle rahoitukselle ja myöskin työrauhalle korkeakouluissa. Jatkuva säästöpainne ja isot leikkaukset eivät mahdollista tutkimukseen ja opetukseen keskittymistä. Tätä ongelmaa on tänään käsitelty useissa puheenvuoroissa talousarvion yhteydessä.

Kolmas esille noussut seikka on kansainvälisyys ja siihen panostaminen. Korkeakoulujen kansainvälisyys ja kansainvälinen yhteistyö on erittäin keskeistä myös suomalaisen tut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

kimuksen ja tieteen laadun näkökulmasta. Tätä hallituksen lakiesitystä on perusteltu suomalaisten korkeakoulujen kansainvälisyyden lisäämisellä. Minun nähdäkseni tämä perustelu on paikkansapitämätön. Sekä lausunnonantajat omissa puheenvuoroissaan ja kommentaissaan, näkemyksissään tästä lakiesityksestä että kokemukset muista Pohjoismaista osoittavat, että lukukausimaksujen käyttöönoton jälkeen ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä vähenee merkittävästi. Sama on siis odotettavissa myös Suomessa. Tästä syystä muun muassa opiskelijajärjestöt sekä Tieteentekijöiden liitto ja Professoriliitto ovat ilmoittaneet vastustavansa lukukausimaksujen vakinaistamista.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitolle maksuton koulutus on aivan keskeinen yhteiskunnallinen periaate. Vaikka lukukausimaksujen puolustajat vakuuttavat, että tämä ei tule johtamaan siihen, että suomalaisilta opiskelijoilta jossain vaiheessa tulevaisuudessa aletaan perimään maksuja, ei tällaisille lupauksille ole tietenkään mitään takeita tai tästä minäkääntyyppistä varmuutta tulevaisuuden osalta. Tässä on siis kyse periaatteellisesti todella isosta askeleesta maksullisen koulutuksen suuntaan. Sitä me emme voi hyväksyä, ja siksi esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

22.42 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Istuvan hallituksen yliopisto- ja korkeakoulupolitiikka on todellakin pöyristyttävää. En olisi uskonut, että tulen koskaan oman elämäni aikana tällaista tuhoa näkemään, mitä poliitikot tekevät suhteessa yliopistoihin. On pöyristyttävää, että hallitus leikkaa yliopistoilta niin paljon, että suomalaiset tutkijat eivät enää koe mielekkääksi jäädä Suomeen, suomalaisiin yliopistoihin, töihin vaan on havaittavissa aivovuoto ulkomaille. Niin tutkijat, professorit kuin jatko-opiskelijat lähtevät sankoin joukoin pois Suomesta, koska eivät näe mielekkääksi jäädä vähäisillä resursseilla ja heikoilla tulevaisuudennäkymillä tänne töihin. Tämä on erittäin valitettavaa, surullista ja lyhytnäköistä. Tällä tavalla Suomi ei varmista itselleen hyvinvointia tulevaisuudessa. Tällä tavalla viedään edellytykset ylläpitää sivistysyliopistoa, ja tällä tavalla viedään pohja siltä, että yliopistoissa voitaisiin tehdä kunnollista perustutkimusta ja voitaisiin panostaa riittävästi opiskelijoiden ohjaamiseen.

Tulin tänne eteen kannattamaan edustaja Anderssonin esittämää hylkäysesitystä. Yhdyn siihen erittäin lämpimästi. Vihreä eduskuntaryhmä ei voi hyväksyä lukukausimaksujen käyttöönottoa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä, ei edes yliopistoissa ja korkeakouluissa, ei millään asteella. Esitys murentaa maksuttoman koulutuksen, joka on suomalaisen koulutusjärjestelmän ja tasa-arvoisuuden keskeinen kulmakivi. Maksuton koulutus on yksi keskeisiä syitä, miksi kansainväliset opiskelijat ylipäätään tulevat Suomeen. Muissa maissa, joissa lukukausimaksut on otettu käyttöön, kansainvälisten opiskelijoiden määrä on romahtanut. Esitys siis käytännössä heikentää merkittävästi suomalaisen koulutuksen kansainvälisyyttä.

Maksuton koulutus varmistaa sen, että Suomeen tulee pätevimmät opiskelijat, eikä vain ne, joilla on varaa. Kansainväliset opiskelijat ovat hyvä investointi. Cimon ja VATTin mukaan kansainvälisestä opiskelijasta, joka jää Suomeen, voi saada jopa 200 000 euron nettohyödyn tämän elinkaaren aikana. Opiskelijat tuovat myös opiskeluaikanaan tuloja Suomeen: kuluttavat, maksavat veroja ja niin poispäin. Tämä hyöty on suurempi kuin heidän koulutuksensa hinta. Suomi tarvitsee kansainvälisiä osaajia. Tänne opiskelemaan tulleet ovat "halvin" tapa saada näitä osaajia Suomeen. Heidän kalliit lapsuusvuotensa on vietetty muualla, ja jos opiskelun aikana panostetaan kotoutumiseen ja opiskelijat voivat jäädä Suomeen töihin, he ovat juuri sitä osaajajoukkoa, jota me tarvitsemme. Maksujen sijaan on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

tärkeää panostaa kansainvälisten opiskelijoiden kielikoulutukseen ja työnsaantimahdollisuuksiin.

Eli kannatan lämpimästi edustaja Anderssonin esittämää hylkäsesitystä.

22.46 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen korkeakoulupolitiikka, kuten hallituksen muukin koulutuspolitiikka, todella on surullista, ja siitä on täällä salissa pidetty useita puheenvuoroja. Kun itsekkin olen siitä useita puheenvuoroja pitänyt, niin nyt keskityn vain yhteen asiaan eli näihin lukuvuosimaksuihin, mitä hallitus esittää. Itse suhtaudun hyvin kriittisesti hallituksen kaavailemiin lukuvuosimaksuihin EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille opiskelijoille ja perustelen seuraavaksi lyhyesti, miksi näin on.

Ensinnäkin, lukukausimaksut vaikeuttavat yliopistojen kansainvälistymistä. Esimerkit muista Pohjoismaista kertovat, että lukukausimaksuilla on kielteinen vaikutus ulkomaisten opiskelijoiden määrään. Esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa ulkomaisten opiskelijoiden määrä on romahtanut lukukausimaksujen käyttöönoton jälkeen. Muun muassa ensi vuoden alussa Tampereen yliopiston rehtorina aloittava Liisa Laakso on suhtautunut kriittisesti Eta-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksuihin juuri kansainvälistymisen näkökulmasta. Aamulehden haastattelussa hän toteaa seuraavaa: "Ilmaisuus on ollut suomalaisten yliopistojen valtti. Maksut voivat ainakin lyhyellä tähtäyksellä vaikuttaa yliopistojen kansainvälisyyteen" — siis toimia juuri päinvastoin kuin mitä me olemme pitkään tavoitelleet.

Toiseksi, kun opiskelijamäärät eivät lisäännä eivätkä todennäköisesti pysy edes samana kuin nyt vaan vähenevät, eivät yliopistojen resurssit myöskään kasva. Maksuihin liittyvä apurahajärjestelmä, joka sinänsä on hyvä, mikäli lukukausimaksut toteutuvat, tulee lisäämään hallinnollista työtä ja kustannuksia. Näin ollen lukukausimaksuista kerättävät varat kiertävät pois korkeakouluilta toista kautta. Osa yliopistoista onkin antanut lausunnoissaan kriittisiä huomioita erityisesti lukukausimaksujen pakollisuudesta ja katsonut niiden heikentävän korkeakoulujen vetovoimaisuutta.

Täytyy myös muistaa, etteivät kansainväliset opiskelijat ole Suomelle vain kuluerä. Edustaja Alanko-Kahiluoto tähän jo viittasikin, mutta todella Cimon ja VATTin julkaiseman esiselvityksen mukaan kansainväliset opiskelijat tuovat maahan selkeää kansantaloudellista hyötyä niin opiskeluaikana kuin sen jälkeen. Osa jää ja työllistyy Suomeen. Tämä edesauttaa maamme kansainvälistymistä ja laajentaa osaamis pohjaamme.

Lukukausimaksuja on väläytetty tämän lakimuutosesityksen myötä myös suomalaisille opiskelijoille, vaikka se halutaan tässä keskustelussa kiistää. Viimeksi asian nosti esille Kansaneläkelaitoksen tutkimusjohtaja Olli Kangas Aamulehden haastattelussa. Keskustelu lukukausimaksuista suomalaisille opiskelijoille on siis jo avattu, ja vaarana on, että nyt valittu tie johtaa lukukausimaksujen laajenemiseen ja maksuttoman koulutuksen periaatteesta luopumiseen — enkä nyt tällä keskustelulla viitannut edellisten puhujien Anderssonin tai Alanko-Kahiluodon puheenvuoroihin vaan ylipäätään tähän keskusteluun, mitä tässä on tämän lakiesityksen myötä käyty tänä syksynä.

Viimeisenä: Maksuton koulutus on yksi Suomen keskeisistä vahvuuksista ja hyvinvointivaltion peruspilareista. Sillä on myös suuri merkitys ihmisten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä. Me olemme pitkään rakentaneet Suomea ja hyvinvointivaltiota universalismin pohjalle, olemme halunneet ajatella näin, että kun yhdessä rahoitamme, niin yhdessä voimme kaikki saada. Tämä minun mielestäni tämänkin esityksen myötä nyt on vaarantumassa. Itse toivon vilpittömästi, että me haluamme myös tulevaisuu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

nessa pitää maksuttomasta koulutuksesta kiinni, on sitten kyse EU- ja Eta-maiden ulkopuolisista opiskelijoista tai lopulta myös suomalaisista opiskelijoista. Minä haluan tulevaisuudessa Suomen, jossa jokainen meistä on tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja jokainen voi valita koulutuspolkunsa riippumatta siitä, mikä se oman kukkaron paksuus on. Ja näen suuria riskitekijöitä tämän lakiesityksen osalta, että tulevaisuudessa tämä kehitys tulee olemaan juuri päinvastainen kuin mikä se tähän asti on ollut.

22.50 Antero Laukkanen kd: Arvoisa puhemies! Erittäin huolestuttava on hallituksen linja juuri tältä osin, että koulutuspoliittinen ohjelma puuttuu kokonaan sen tavoitteista, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisohjelma, niin kuin näissä perusteluteksteissä todetaan. Tätä pidämme tämän lain osalta ehkä kaikista merkittävimpänä puutteena. Emme näe niinkään ongelmaksi sitä, että tällaista maksua aletaan ulkomaalaisilta opiskelijoilta periä. Se avaa uusia mahdollisuuksia, etenkin sitä kautta, että yliopistot sitten saavat tästä maksutulosta osuuden itselleen. Monissa Pohjoismaissa, kun tätä on tehty, lähdetty viemään eteenpäin, ensin se on vaikuttanut negatiivisesti ja myöhemmin positiivisesti.

22.51 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Ihmettelen tätä keskustelua opposition osalta, että kun me olemme joutuneet näitä jäädytyksiä tekemään myös valtion toiseksi suurimmalle talouden sektorille eli koulutukseen, niin me pyrkisimme nyt estämään sen, mitä korkeakoulut hyvin laajasti, lähes yksimielisesti, ja myös rehtorit, ovat itse toivoneet: tämän lukukausimaksumahdollisuuden nimenomaan EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille. Me olemme viimeisimpiä maita, joilla ei ole maksuja näiden opiskelijoitten suhteen, ja niin kuin me tiedämme, tähän on ulkomailla hyvinkin merkittävä tekijä, se, että myös hinta kertoo tietynlaisesta laadusta. Emme kai me halua ilmaisuudella, halvalla hinnalla kilpailla? Niin kuin puhutaan työmarkkinoista, emme kai me hinnalla kilpaile vaan laadulla. Ja nimenomaan kun me myymme näitä tutkintoja, joita nimenomaan toivotaan ulkomailla, ja myös tilauskoulutuksen mahdollisuuksia halutaan lisätä, niin nyt meidän on satsattava siihen laatuun. Myös korkeakouluissa kansainvälisiltä opiskelijoilta, kun siellä olen myös työskennellyt, tulee sitä palautetta, että tällä hetkellä se ei ole sillä tasolla, millä sen pitäisi olla, on se ilmaista tai ei. Myöskään integroitumista ei hoideta tällä hetkellä kunnolla. Näihin asioihin tullaan panostamaan tämän maksullisuuden myötä. Pitää muistaa, että valtio subventoi valtaosan siitä koulutuksesta edelleen jatkossa.

22.52 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä on kannettu huolta siitä, että jos tulee lukukausimaksuja, niin tämä voi mahdollisesti vaikuttaa ulkomaisten opiskelijoiden määrään. No, tämä on tietysti mahdollista, mutta toisaalta sillä on todennäköisesti vaikutuksia myöskin niiden ulkomaisten opiskelijoiden laatuun ja myöskin siihen, mitä he odottavat koulutukselta. Jos koulutuksesta on jotakin maksettu, niin semmoisessa tapauksessa siltä osaa todennäköisesti myöskin jotakin vaatia, ja tämä pystyy ehkä muodostumaan sitten suomalaiselle koulutusjärjestelmälle laajemminkin kannusteeksi kehittää omaa sisältöään sellaiseksi, että se houkuttelee ulkomaisia osaajia Suomeen.

Maksuton koulutus itsessään on merkittävä itseisarvo suomalaiselle yhteiskunnalle, mutta maksutonkaan koulutus ei ole ilmaista koulututusta, vaan suomalainen veronmaksaja maksaa sen omissa veroissaan. Jos on kyse ulkomaisista opiskelijoista, niin heiltä todennäköisesti puuttuvat vanhempien Suomeen maksamat verot, ja tämmöisessäkin tapauksessa on ihan perusteltua, ettei Suomi ole tässä sinisilmäinen ja hyväuskoinen ja kustanna sit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

ten opetusta sellaisille opiskelijoille, jotka eivät välttämättä kovin sitoutuneita suomalaiseseen järjestelmään tai tänne jäämään ole.

Mutta jatkon kannalta olisi tietenkin olennaista, että loisimme samalla, kun luomme mekanismin, jolla voidaan periä ulkomaisilta, EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta lukukausimaksuja, myöskin sellaisen kannusteen, että nämä lukukausimaksut pystyttäisiin tulevaisuudessa jonkinlaisen verovähennysjärjestelmän kautta maksamaan takaisin, jolloin se myöskin kannustaisi jäämään Suomeen maksamaan veroja ja työllistymään ja sitä kautta sitoutumaan Suomeen uutena kotimaana ulkomaisille osaajille ja työntekijöille. (Eva Biaudet: Olisimmeko me noin houkuttelevia?)

22.54 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Edustajat Rydman ja edeltävästi Jarva käyttivät erittäin hyvät puheenvuorot, ja hyviä puheenvuoroja tässä on ollut edeltävästikin. Mutta olisin myös alleviivaamassa, että eri koululaitosten rehtoreilta ja opettajakunnalta on kyllä tullut hyvin paljon sitä viestiä, että lukukausimaksu ulkomaalaisille opiskelijoille on erittäin tervetullut varsinkin tässä Suomen taloudellisessa tilanteessa, jolloin määrärahoja opilaitoksilta leikataan, eli nämä lukukausimaksut tulevat myös hyväksi lisäksi. Jos me ajattelemme, että kun suomalainen opiskelija lähtee ulkomaille, vaikka lähtee vain Eurooppaan, EU-maihin, niin siellä joutuu kyllä aika lailla reippaasti maksamaan lukukausimaksuja. Siinä mielessä, jos vain olisi mahdollista, itse olisin kyllä laittamassa lukukausimaksuja myös EU-maan kansalaisille. Eri asia on sitten, minkälaisia järjestelmiä kehitetään tukemaan näitä ulkomaalaisia opiskelijoita. Mutta näkisin, että se kansainvälinen prosessi, mikä on Suomeen päin ja toisaalta Suomesta ulospäin, ei ole kyllä yksistään riippuvainen mistään lukukausimaksuista, eli siinä mielessä tätä sinisilmäisyyttä soisin tässäkin asiassa kyllä hieman vähennettävän meiltä suomalaisilta.

22.56 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä kilpailuasetelmasta: Tämän lakiesityksen myötä kun lukukausimaksuja otetaan käyttöön, sehan tarkoittaa, että silloin me lähdemme hinnalla kilpailemaan. Jatkossa ulkomaalaiset opiskelijat tulevat varmasti punnitsemaan tarkkaan ja vertailemaan, tulevatko maksullisen koulutuksen maista Suomeen vai johonkin toiseen maksullisen koulutuksen maahan.

Sitten mitä tulee edustaja Rydmanin kommentteihin ulkomaalaista opiskelijoista ja tästä veronmaksusta, niin tällä hetkellä Suomessa on ollut tilanne se, että EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevat opiskelijat todennäköisemmin jäävät tänne töihin kuin EU- ja Eta-alueen sisältä tulevat, ja ainakin muissa Pohjoismaissa sen jälkeen, kun lukukausimaksuja on otettu käyttöön, kehitys on ollut se, että EU- ja Eta-maiden sisältä tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus on kasvanut ja EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevien ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on vähentynyt. Eli todennäköisesti tämä johtaa siihen, että juuri se ulkomaalaisten opiskelijoiden joukko, joka todennäköisemmin jää tänne töihin, tulee vähenemään.

22.57 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan todeta tässä, että lukukausimaksu ei estä tilauskoulutusta eikä koulutuksen kansainvälistä myyntiä, että näitä on turha sillä tavalla yhdistää. Toisaalta tämä lukukausimaksu ei myöskään paranna välttämättä koulutuksen laatua: on arvioitu, että nämä lukukausimaksut, jotka tulevat, ovat noin 2 miljoonaa euroa, mikä siitä on olemassa oleva tuotto, ja samanaikaisesti hallitus kuitenkin tekee valtavan isoja koulutussäästöjä, eli tällä 2 miljoonalla ei kyllä sitä koulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

tusta paranneta, kun hallitus tekee samanaikaisesti usean sadan miljoonan euron koulutussäästöt. Toisaalta myös ulkomaiset opiskelijat tulevat normaalin pääsykokeen kautta, ja he maksavat oman elämänsä, vuokransa, ruokansa, kaikki elämään liittyvät kustannukset, ja he eivät saa opintotukea.

Samanaikaisesti on suurena pelkona ainakin henkilökohtaisesti se, että tämä tulee olemaan myös eräänlainen portti ja avaus siihen, että tulevaisuudessa keskustellaan myös suomalaisten opiskelijoitten lukukausimaksusta, aivan kuten täällä edustaja Marin totesi ja totesin myös Kelan valtuutettujen kokouksessa, kun siellä keskusteltiin jo perustulokokeilun yhteydessä mahdollisista lukukausimaksuista suomalaisille opiskelijoille.

22.59 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! EU- ja Eta-maiden ulkopuolisten korkeakoulutettavien maksuvelvollisuus on siinä mielessä hyvä, että se asettaa yhtäläiseen asemaan kaikki korkeakoulut. Eli tämä 1 500 euroa, joka on ajateltu alarajaksi, sitten estää tietynlaista hintakilpailua.

Tässä on puhuttu Ruotsin ja Tanskan malleista. Siellä taas nämä lukukausimaksut ovat huomattavasti suuremmat kuin Suomella tulee luultavasti olemaan, eli tavallaan siinä taas on vähän huono verrata näihin, kuinka Suomessa tulee käymään. Mutta kuten tässä on jo todettu, luultavasti Suomessakin aluksi voivat nämä opiskelijat vähentyä mutta sen jälkeen tilanne tasoittuu.

Tässä on minusta tärkeää se, että nämä tuotot jäävät korkeakoululle, ja sitten erittäin tärkeä on tämä apurahajärjestelmä, joka on osana tätä lakia.

Tässä laissa on myös tämän tilauskoulutuksen parantaminen, johon edustaja Kiljunenkin tuossa jo viittasi. Eli uudistuksen myötä korkeakoulun ei enää tarvitse vastata siitä, periikö tilaaja koulutukseen osallistuvilta opiskelijoilta oman lainsäädäntönsä tai käytäntönsä mukaisia maksuja, ja tätä on pidetty erittäin hyvänä asiana korkeakoulujen puolelta. Tämä nimenomaan laajentaa tilauskoulutuksen mahdollisuutta.

Sanoisin vielä, että suomalainen maksuton koulutus on kyllä äärimmäisen tärkeä asia, ja minä ainakin tulen puolustamaan sitä jatkossakin jokaisessa puheenvuorossa.

23.01 Wille Rydman kok: Herra puhemies! Vielä viitaten tuohon edustaja Anderssonin puheenvuoroon: Kun meillä on yhteiset Euroopan laajuiset sisämarkkinat, tietysti silloin pitää kohdella sitten ikään kuin vähän samoilla pelisäännöillä sillä alueella olevia ihmisiä. Jos meillä on maksuton koulutus suomalaisille, niin se tarkoittaa sitten sitä, että kyllä meillä pitäisi olla eurooppalaisittainkin muista maista tuleville samojen pelisääntöjen mukaan koulutuksen maksullisuus tai maksuttomuus.

No, EU-alueen sisältä tulevat ihmiset, kuten Andersson sanoi, eivät välttämättä jää Suomeen, mutta toisaalta miksi jäisivätkään, jos ei ole mitään erityistä kannustinta jäädä? Voi olla, että ylipäätyäänkin on tultu nimenomaisesti pikemminkin sen koulutuksen ilmaisuu- den kuin laadun perässä. Se tuppaa olemaan vähän sillä tavalla, että jos jaetaan konserttilippuja ilmaiseksi eikä mitään ole siitä konserttilipusta maksanut, niin voi olla, että jää herkemmin sinne konserttiin menemättä, jos tulee jotakin muuta menoa samalle illalle. Mutta semmoisessa tapauksessa, että siitä konserttilipusta on jotakin maksanut, niin todennäköisesti myöskin motivaatio mennä sinne konserttiin on silloin suurempi, tai ainakin myydä se sitten jollekin sellaiselle, joka on siitä kiinnostuneempi. Tämä pätee ihan yhtä lailla myöskin koulutukseen: jos siitä on vähäsen jotakin maksanutkin, silloin on ehkä motivoituneempi myöskin sinne jäämään ja siihen opiskeluunsa enemmän panostamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

Suomen ei pidä olla tässä hyväuskoinen. Meidän ei pidä olla maa, joka tarjoaa maksutta koulutuksen kelle hyvänsä, joka sattuu tulemaan, koska semmoisessa tapauksessa herkästi motiivi sillä, joka Suomeen opiskelemaan tulee, on pikemminkin joku muu kuin koulutuksellinen tai maahan sitoutuminen — joskin tässä edelleenkin peräänkuuluttaisin sitä, että näiden lukukausimaksujen tulisi olla sitten pitkällä tähtäimellä jollakin tavalla verovähennyskelpoisia.

23.03 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tosiaan aiemmin jäänyt vähälle osalle se, mitä muuta tähän esitykseen sisältyy, nimenomaan tämä apuraha- ja stipendijärjestelmä, se, että turvataan vähävaraisten opiskelijoiden mahdollisuus koulutukseen jatkossakin.

Me myös tarvitsemme näitä osaajia, sitä, että he nimenomaan jäävät Suomeen jatkossa enemmän. Nythän nämä opiskelijat eivät jää riittävästi, heidän osuutensa on liian pieni. Esityksessä on hyvää nimenomaan se, että Suomeen jäämiseen kannustetaan mallilla, jossa opiskelija saa lukukausimaksunsa takaisin esimerkiksi verotuksessa.

Se, mikä on myös erittäin tärkeää, on se, että kaikki puolueet täällä todistavat nimenomaan tästä suomalaisille tarjotusta korkeakoulutuksesta, että se on jatkossakin maksutonta. Myös keskustan linja tulee olemaan se — se on nyt ja se on jatkossa tämä linja — että sen on suomalaisille oltava maksutonta jatkossakin.

23.04 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Rydmanin puheenvuoroon liittyen — kun hän käytti puheenvuoron siitä näkökulmasta, että meidän ei pidä olla hyväuskoisia siinä, että sitten tänne tullaan tämän maksuttoman koulutuksen perässä — haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä, että Suomella on kuitenkin aika kunnianhimoisia pyrkimyksiä kansainvälistymisen suhteen, niin meidän yritystemme kansainvälistymisen suhteen kuin muutenkin. Se, että tänne tulee ulkomailta, EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta, opiskelijoita opiskelemaan Suomeen, on osa tätä kansainvälistymisen kokonaisuutta. Itse olen ainakin ajatellut näin, että kun me pyrimme olemaan vahvempia toimijoita kansainvälisesti, kun me pyrimme kansainvälistymään, niin tietenkin valtakunnan tasolla kuin sitten kuntienkin tasolla, niin meille on suuri hyöty ja etu siitä, että esimerkiksi alueille korkeakouluihin meille saapuu kansainvälisiä opiskelijoita, jotka auttavat esimerkiksi kaupunkia siinä omassa kansainvälistymispyrkimyksessään. Siitä on myös valtava etu, jos tänne näitä kansainvälisiä opiskelijoita tulee ja he tänne kenties myös sitten jäävät ja työllistyvät, tämä myös edesauttaa näitä meidän kansainvälistymispyrkimyksiämme.

Nyt nämä lukukausimaksut, joita kaavaillaan, tulevat todennäköisesti johtamaan tilanteeseen, että kansainvälisiä opiskelijoita saapuu Suomeen entistä vähemmän, kuten esimerkiksi muista Pohjoismaista osoittavat. Näin sitten toimitaan näitä meidän omia pyrkimyksiämme ja tavoitteitamme vastaan, niin että tässäkin mielessä koen itse tämän hallituksen politiikan melko ristiriitaiseksi.

23.05 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Vaikka istunkin täällä takana kauniiden naisten suojaamana ja pauloissa, niin rohkenen tässä kuitenkin todeta, että lukukausimaksu on kansainvälistä todellisuutta, joka kuuluu myös Suomeen. Koulutusvienti vaatii myös kansallista yhteistyötä, ja siinä mielessä olen hieman huolissani, kun Suomessakin useat pienetkin kaupungit, jopa kunnat, välttävät ehkä sitä yhteistyötä, että Suomesta sitä vietäisiin yhdessä, yhteisesti, ja koordinoitaisiin vientiä kansainväliseen toimintaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 81/2015 vp

Mutta oikeastaan syy, miksi pyysin puheenvuoron, on se, että haluan tuoda yhden näkökulman tähän yliopistomaailmaan ja innovaatiomaailmaan, josta olen huolissani. Kysymys on siitä, että meillä Suomessa tapahtuu paljon myös teollisuusvakoilua, ja se on sellainen asia, että kun me teemme tuotekehitystä, luomme innovaatioita, patentteja, se on usein tapahtunut yliopistomaailman, elinkeinoelämän ja yritysmaailman välissä, ja silloin tietojen suojaaminen ei aina ole helppoa. Uskallan väittää, että tässäkin asiassa maailma on muuttunut, sitä tehdään hyvin systemaattisesti, emmekä voi olla sinisilmäisiä siinä, etteikö sellaista kohdistuisi Suomeen. Tähänkin liittyen meidän pitää tulla kansainväliselle tasolle, ja tähän liittyen myös maailmalta meillä on hyviä esimerkkejä, että hyvin tuotteistetut koulutuspalvelut ja niiden kaupallistaminen on edesauttanut myös sitä, että me tiedämme, ketä, kuka, miten ja miksi Suomessa liikkuu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.